

AVOCATUL POPORULUI

Domeniul privind
prevenirea torturii – MNP

Raport

privind vizita desfășurată la Penitenciarul Arad – Secția exterioară de femei

Raportul este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

București – 2021

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În conformitate cu art. 35 lit. a) și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, coroborat cu art. 19 lit. a) din Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, și cu dispozițiile Ordinului Avocatului Poporului nr. 134/2019, la data de 23 iunie 2021 a fost efectuată o vizită la Penitenciarul Arad-Secția exterioară de femei, având ca obiective consolidarea protecției persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea măsurilor întreprinse pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei COVID-19, precum și alte aspecte cu relevanță pentru activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanții instituției Avocatul Poporului, jurist, psiholog, consilieri în cadrul Centrului Zonal Craiova al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, medic colaborator, asistent social colaborator, și președinte, reprezentant al Organizației neguvernamentale Liga Apărării Drepturilor Omului Timișoara.

Având în vedere condițiile speciale impuse de starea de alertă decretată în România începând cu data de 15.05.2020 și în scopul desfășurării vizitei în condiții de siguranță sanitară, membrii echipei de vizită au purtat echipament individual de protecție, iar interviurile s-au desfășurat în condiții de siguranță, cu respectarea măsurilor de protecție impuse de situația epidemiologică actuală.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului

a) referitor la măsurile dispuse la nivelul Penitenciarul Arad-Secția exterioară de femei, pe perioada pandemiei COVID-19

Din documentele prezentate de conducerea penitenciarului, din interviurile cu persoanele private de libertate și cu personalul penitenciarului, s-a constatat că de la apariția primelor cazuri de infectare cu coronavirus din România, au fost luate măsurile necesare pentru prevenirea infectării persoanelor private de libertate, a personalului angajat și pentru respectarea drepturilor acestora, constând în:

- distribuirea echipamentelor de protecție individuală persoanelor private de libertate și personalului, consemnarea în registrul special întocmit și dotarea cu dispensere și dezinfectanți cu acțiune virucidă a tuturor spațiilor destinate accesului în secție;
- informarea și prelucrarea măsurilor de desfășurare a activităților cu întreg efectivul de deținuți și personalul secției;
- dezinfectarea zilnică a spațiilor de cazare și a tuturor spațiilor comune, a veselei folosite la servirea hranei, a cazarmamentului persoanelor private de libertate și a spațiilor de plimbare, după fiecare serie în parte;
- întocmirea și verificarea programului de plimbare aferent fiecărui pavilion de deținere și regim de executare în parte, conform prevederilor legale, cu respectarea separațiunii pe camere, astfel încât să poată fi respectate măsurile de distanțare;
- întocmirea graficului privind intrarea personalului de serviciu pe compartimente și purtarea echipamentului individual de protecție;
- efectuarea triajului epidemiologic (monitorizarea temperaturii corporale și chestionarea anamnestică) atât la intrarea, cât și la ieșirea din serviciu;
- instruirea personalului și a persoanelor private de libertate cu privire la obligațiile ce decurg din ordinele emise, cu privire la măsurile necesare pentru prevenirea răspândirii virusului COVID-19, verificarea zilnică a modului în care a fost folosit echipamentul individual de protecție;
- consemnarea în registre a tuturor persoanelor care au acces în secția de deținere, astfel încât să poată fi asigurată la nevoie reconstituirea facilă a traseului epidemiologic;
- efectuarea triajului epidemiologic, cu monitorizarea temperaturii corporale și chestionarea anamnestică a vizitatorilor;
- dezinfectarea spațiilor destinate desfășurării vizitelor și comunicărilor on-line, după fiecare serie de vizitatori, și consemnarea în registrul întocmit;
- informarea deținuților și a vizitatorilor cu privire la măsurile ce trebuie respectate pe perioada acordării dreptului la vizită și la pachet/comunicări on-line;
- colectarea echipamentelor de protecție folosite de către personal și deținuți în recipiente special destinate și ridicarea acestora separat;

- menținerea ventilației naturale prin aerisire și respectarea distanțării sociale în spațiile în care se desfășurau activitățile de grup. După fiecare activitate se realiza dezinfectarea spațiilor, se respecta pauza de cel puțin 15 minute între activități, se consemna în registrul întocmit în cadrul secției.

Echipa de vizită a constatat că pe perioada pandemiei, la Secția exterioară de femei din cadrul Penitenciarului Arad au fost întreprinse măsuri corespunzătoare pentru prevenirea răspândirii infecției SARS-CoV-2 și pentru combaterea efectelor pandemiei COVID-19.

A existat o bună colaborare între conducerea Penitenciarului Arad și conducerea Direcției de Sănătate Publică a județului Arad. Materialele de igienă personală și colectivă au fost acordate la timp, atât persoanelor private de libertate, cât și personalului penitenciarului. Nu au fost impuse restricții severe asupra mișcării persoanelor private de libertate și a existat transparență în comunicarea cu privire la măsurile întreprinse pentru combaterea pandemiei actuale.

Deținutele și personalul au fost informați corespunzător privind toate măsurile luate, durata lor și motivele acestora.

De la începutul pandemiei și până la data vizitei (23.06.2021), la nivelul Secției exterioare din cadrul Penitenciarului Arad nu au existat cazuri de îmbolnăvire cu virusul Sars-Cov 2.

b) capacitatea de cazare și personalul secției

Secția exterioară din cadrul Penitenciarului Arad, cu o capacitate legală de 94 de locuri, este încadrată în categoria penitenciarelor cu regim de executare deschis și semideschis, și sunt custodiate numai deținute femei. **La data efectuării vizitei erau custodiate 105 persoane private de libertate** (55 - regim semideschis, 43 – regim deschis, 4 – arest preventiv, una - tranzit și două - carantină), **gradul de ocupare fiind de 110%. Echipa de vizită a constatat supraaglomerare în cadrul secției, nefiind respectate prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.**

Din documentele prezentate a rezultat că în Secția exterioară de femei erau instalate 149 de paturi. În situația în care paturile instalate ar fi ocupate în totalitate, gradul de ocupare ar ajunge la un procent de 158%.

Repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimului de executare, vârstei și gradului de risc pentru siguranța locului de deținere. La data vizitei nu erau custodiate persoane private de libertate vulnerabile din categoria persoane vârstnice sau persoane cu dizabilități.

Activitatea secției era asigurată de 57 de persoane angajate ale Administrației Naționale a Penitenciarelor, **posturile prevăzute în organigramă fiind de 70, ceea ce corespunde unui procent de încadrare de 81,4%, existând 13 posturi vacante (agenți de poliție penitenciară).**

c) condițiile de cazare și alimentația persoanelor vârstnice

În cadrul secției există două clădiri în care sunt amenajate spațiile de cazare, amplasate pe un singur nivel, pentru deținutele femei clasificate în regimurile de executare deschis și semideschis. **Unul din spațiile de cazare pentru persoanele private de libertate clasificate în regim deschis nu a mai fost folosit din luna mai 2019, din cauza lipsei de personal. Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad efectuarea cu celeritate a demersurilor necesare pentru folosirea și a celui de-al doilea spațiu de cazare, în scopul evitării supraaglomerării, ținând cont și de condițiile impuse de situația pandemică actuală.**

Spațiul de cazare (Secția de E2-femei) în care erau custodiate deținutele avea în componență 19 camere de cazare.

Existau amenajate spații destinate cazării, birouri și spații comune pentru desfășurarea unor activități specifice (activități socio-educative), teren de sport, curte de plimbare, spălătorie, capelă etc.

Au fost vizitate mai multe camere de deținere și am constatat că acestea erau bine luminate natural, având câte o fereastră dublă care permitea o ventilare/aerisire bună. Iluminatul artificial era asigurat permanent, **dar lipsea iluminatul de veghe din toate camerele de detenție vizitate.**

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad asigurarea iluminatului de veghe în camerele de deținere și folosirea acestuia pe timpul nopții, în scopul asigurării supravegherii, potrivit prevederilor art. 6, alin. (6) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile minime de cazare a persoanelor private de libertate. De asemenea, pe holul secției nu existau montate camere video, în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (1) din Ordinul nr. 4800/C/2018 din 27 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Camerele de detenție nu aveau în dotare suficiente dulapuri pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale. În unele camere (E2.4; E2.9 și E2.12) acestea erau păstrate în genți, sub paturi, nefiind astfel respectate prevederile art. 4 alin. (1) din O. M. J. nr. 2772/C/2017.

În camere erau instalate paturi suprapuse pe două rânduri, cazarmamentul era curat, majoritatea saltelelor și paturilor verificate erau în stare bună, **însă o parte din cazarmament avea un grad avansat de uzură (camerele E2.9, E2.12 – regim deschis). Accesul la paturile suprapuse era anevoios, lipsind scările metalice fixate prin îmbinări nedemontabile între paturi, nefiind astfel respectate prevederile art. 3, lit. d) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile minime de cazare a persoanelor private de libertate.**

Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad dotarea corespunzătoare a camerelor cu mobilier adecvat și înlocuirea paturilor vechi cu paturi noi prevăzute cu scărițe metalice fixate prin îmbinări nedemontabile între paturi, precum și a saltelelor care prezentau un grad avansat de uzură.

Grupurile sanitare din camerele vizitate aveau în dotare vase de toaletă, chiuvete, dușuri, oglinzi și etajere, băile fiind anexe ale camerelor. **La grupurile sanitare din camerele E2.12 și E2.9 era necesară igienizarea acestora (prezența mucegaiului), dar și efectuarea unor lucrări de reparații la obiectele sanitare (dușuri), potrivit prevederilor art. 1 din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017.**

În camera de deținere E2.4, destinată custodierii în regim semideschis, condițiile de cazare erau mai bune decât în restul camerelor vizitate, grupul sanitar era curat, placat cu gresie și faianță, dotat cu duș și cădiță, **însă la grupul sanitar nu era asigurată intimitatea, în conformitate cu prevederile art. 5, alin. (1) din Anexa și art. 8 alin (1) Anexa 3 din Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile minime de cazare a persoanelor private de libertate, în cameră fiind custodiate 6 persoane.**

Apa rece era asigurată permanent, iar apa caldă de două ori pe zi, câte două ore, conform programului aprobat de conducerea unității. **Câteva persoane private de libertate au sesizat nerespectarea programului de apă caldă în camerele de detenție E2.11; E2.12; E2.13, invocând unele probleme la conducta de alimentare. Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad urgentarea remedierii defecțiunilor existente, în scopul respectării**

programului de apă caldă în cele trei camere, în conformitate cu prevederile art. 111 alin (7) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

După vizitarea camerelor de detenție, **echipa de vizită a constatat și a adus la cunoștință conducerii penitenciarului necesitatea amenajării a cel puțin unei camere de cazare cu grup sanitar dotat corespunzător pentru persoanele cu dizabilități**, în conformitate cu prevederile art. 1, alin. (6) din Anexa Ordinului Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017, chiar dacă la data vizitei nu era custodiată nicio persoană cu nevoi speciale.

Periodic erau efectuate proceduri de dezinsecție și deratizare cu personal specializat din cadrul penitenciarului, respectându-se programul stabilit de către conducerea unității. Nu a fost constatată prezența insectelor sau a rozătoarelor.

Persoanele private de libertate cazate în secție aveau acces în curțile de plimbare, dotate corespunzător, conform programului aprobat de administrația penitenciarului.

Hrana zilnică a persoanelor private de libertate era preparată la blocul alimentar al Penitenciarului Arad, conform situației de efective transmise zilnic de personalul secției exterioare. Transportul hranei preparate de la sediul penitenciarului la secția exterioară se efectua cu autospeciala autorizată sanitar-veterinară, de trei ori pe zi, în recipiente de inox, cu respectarea normelor de igienă.

Hrana se prepara diferențiat, în funcție de normele de hrană prevăzute de O.M.J. 1365/C/2020 privind aprobarea Normelor de acordare a drepturilor de hrană pentru persoanele private de libertate din sistemul administrației penitenciare, care se acordă unitar tuturor persoanelor private de libertate încadrate la această normă. Meniurile decedate erau întocmite și avizate de către medicul unității, care verifica și listele cu deținuții bolnavi care beneficiau de norme de hrană și meniuri specifice.

Hrana persoanelor private de libertate era preparată zilnic și distribuită ulterior în maximum două ore. Mâncarea era preluată de supraveghetorul de pe secția de deținere, care asista la distribuirea ei pe camere, verificând ca aceasta să fie distribuită în mod uniform și egal întregului efectiv.

Existau prelevate probe alimentare, păstrate într-un frigider destinat acestui scop, timp de 48 de ore, conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr. 976/1998 pentru aprobarea Normelor de igienă privind producția, prelucrarea, depozitarea, păstrarea, transportul și desfacerea alimentelor.

Pentru păstrarea alimentelor primite sau achiziționate de persoanele private de libertate exista un frigider amplasat pe holul secției de deținere.

d) verificarea modului de aplicare a sancțiunilor disciplinare persoanelor private de libertate

În cursul anului 2020 au fost întocmite 45 de rapoarte de incident pentru 19 deținute custodiate în cadrul secției exterioare. Au fost aplicate 40 de sancțiuni, constând în: 7 avertismente, 9 sancțiuni cu suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună, 11 cu suspendarea dreptului de a primi și de a cumpăra bunuri, cu excepția celor necesare pentru igiena individuală, pe o perioadă de cel mult două luni, 13 cu suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o perioadă de cel mult 3 luni.

Au fost formulate 10 plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate împotriva sancțiunilor aplicate de comisia de disciplină. Au fost menținute 7 sancțiuni, două au fost anulate și o sancțiune modificată. Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate au fost introduse 8 contestații la judecătorie, fiind anulate două sancțiuni.

În cursul anului 2021, în cadrul Secției exterioare a Penitenciarului Arad au fost întocmite 9 rapoarte de incident. Au fost aplicate 8 sancțiuni: un avertisment, o sancțiune cu suspendarea dreptului de a participa la activități culturale, artistice și sportive, pe o perioadă de cel mult o lună, una cu suspendarea dreptului de a presta o muncă, pe o perioadă de cel mult o lună, și 5 sancțiuni cu suspendarea dreptului de a primi vizite, pe o perioadă de cel mult 3 luni.

Au fost formulate la judecătorul de supraveghere a privării de libertate 10 plângeri împotriva sancțiunilor aplicate, 7 dintre acestea au fost menținute, două anulate, iar o sancțiune modificată. Împotriva încheierii judecătorului de supraveghere a privării de libertate au fost introduse 8 contestații la judecătorie, care a anulat două sancțiuni.

Din documentele prezentate și din interviuri s-a constatat că nu a fost întocmit niciun raport de incident de către șeful de escortă sau pe timpul transportului persoanelor private de libertate.

În cursul anului 2020 au formulat plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate 4 deținute pentru nerespectarea unor drepturi, însă toate cele 4 plângeri au fost respinse ca nefondate. În cursul anului 2021, până la data vizitei, persoanele private de libertate nu au formulat plângeri la judecătorul de supraveghere a privării de libertate din cadrul Penitenciarului Arad.

Având în vedere sancțiunile aplicate persoanelor private de libertate în cursul anilor 2020 - 2021 și numărul celor anulate în urma contestațiilor formulate, echipa de vizită a constatat că rapoartele de incident întocmite de personalul secției și sancțiunile aplicate de comisia de disciplină

au respectat criteriile prevăzute de art. 224 din Hotărârea de Guvern. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

În anii 2020 și 2021 nu a fost aplicată nicio sancțiunea disciplinară cu izolarea persoanelor private de libertate din cadrul secției.

În timpul vizitei, conducerea Penitenciarului Arad a precizat că în cursul anului 2020 au fost acordate 98 de recompense persoanelor private de libertate, iar în cursul anului 2021, până la data vizitei au fost acordate 63 de recompense.

În Secția exterioară a Penitenciarului Arad nu au fost înregistrate incidente deosebite în perioada pandemiei.

e) măsurile pentru asigurarea dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență și a dreptului la comunicări on-line

În perioada instituirii stării de urgență și ulterior a stării de alertă, la nivelul Secției exterioare din cadrul Penitenciarului din Arad, în cursul anului 2020 au fost acordate 870 de convorbiri online, iar în cursul anului 2021 au fost acordate 730 de convorbiri online. Nu au fost înregistrate sesizări privind nerespectarea dreptului la comunicări on-line. Deținutele intervievate au precizat că pe perioada pandemiei le-a fost suplimentat numărul comunicărilor on-line și le-a fost respectată confidențialitatea.

Atât în cursul anului 2020, cât și în anul 2021, cheltuielile ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență au fost suportate de către persoanele condamnate. Din documentele prezentate și din interviurile cu mai multe persoane private de libertate s-a constatat că la secția exterioară nu au existat solicitări de mijloace bănești necesare pentru cheltuieli în vederea exercitării dreptului de petiționare. De asemenea, au menționat că nu au fost probleme în adresarea de cereri, reclamații și sesizări, au fost informate cu privire la condițiile de exercitare a dreptului de petiționare și exista întocmită Procedura de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență, aprobată prin decizie a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Pe holul secției era instalată cutia poștală, la care aveau acces atât persoanele private de libertate, cât și personalul furnizorului de servicii poștale, căruia i se asigura accesul în interior însoțit de o persoană din cadrul secției. Tot pe holul secției erau amplasate și cele **două infochioșcuri, la care persoanele private de libertate puteau consulta documentele și informațiile de interes, dar unul nu funcționa.**

Referitor la plângerile formulate de persoanele private de libertate către diverse autorități sau instituții, am constatat că în perioada ianuarie 2020 - iunie 2021 au fost înregistrate și soluționate 5 petiții întocmite de 5 deținute, care au sesizat la Ministerului Justiției nerespectarea unor drepturi. Conducerea penitenciarului a prezentat documente din care a rezultat modul de soluționare a sesizărilor, nefiind constatate încălcări ale drepturilor legale în vigoare.

Directorul unității penitenciare a acordat persoanelor private de libertate din cadrul secției 60 de audiențe în anul 2020, și 35 în cursul anului 2021. Pe parcursul anului 2020, șeful secției a acordat 720 de audiențe și 420 în anul 2021, până la data vizitei.

f) acordarea asistenței medicale, tratament și îngrijiri

În cadrul Secției exterioare Arad exista amenajat un cabinet medical care deținea autorizație sanitară de funcționare. Din documentele prezentate a rezultat că în anul 2021, până la data vizitei au fost acordate 2367 de consultații, pentru boli acute, subacute și cronice.

Cabinetul medical al secției avea în componență o încăpăre pentru cabinetul medical și alta pentru tratamente.

În unitate exista un cabinet stomatologic, medicul dentist având program o zi/săptămână.

La nivelul cabinetului medical au fost verificate următoarele evidențe primare: Registrul de consultații, Registrul pansamente și injecții, Registrul-recepție a medicamentelor pentru bolnavii cronici, Registrul medicamente personale ale persoanelor private de libertate din fondul personal sau al penitenciarului, Registrul analize control periodic al persoanelor private de libertate care merg la muncă, Registrul de leziuni traumatice, Condica de prescripții medicamente și materiale sanitare.

În Registrul de consultații, Fișele medicale și Registrul de leziuni traumatice existau rubrici în care nu era aplicată parafa medicului, în conformitate cu prevederile art. 25 alin. (3) din Ordinul 429/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor. De asemenea, au fost câteva cazuri în care persoanele private de libertate nu semnav pentru primirea medicamentelor în Registrul de consultații sau în Registrul de bolnavi cronici, potrivit prevederilor art. 25 alin. (2) din Ordinul 429/2012.

S-a constatat că unele tipizate (registre de consultații, registrul de tratamente, registrul de vaccinări, fișe medicale de consultații) nu corespundeau normelor Ministerului Sănătății.

Serviciile medicale pentru persoanele private de libertate custodiate în cadrul secției erau acordate de personalul medical angajat al Penitenciarului Arad, care se deplasa câteva ore zilnic la

secția exterioară. **Echipa de vizită recomandă conducerii Penitenciarului Arad analizarea posibilității de a se asigura asistența medicală permanentă în cadrul secției exterioare, ținând cont de capacitatea maximă de cazare (94 de locuri).**

În secția exterioară erau custodiate femei care prezentau următoarele afecțiuni: 4 - TBC sechelar, una - psoriazis, 26 - afecțiuni cardiovasculare, 3 - diabet zaharat, din care o persoană insulinonecesitantă, 25 - afecțiuni psihice. Toate persoanele private de libertate primeau tratament medicamentos recomandat de medicii angajați ai penitenciarului, de medicii de alte specialități, în baza scrisorilor medicale.

În anii 2020 și 2021, până la data vizitei nu au existat persoane private de libertate consumatoare de droguri.

În perioada 01.01.2020 – 23.06.2021, la nivelul secției exterioare nu au fost înregistrate refuzuri de hrană și nu au fost constatate decese ale persoanelor private de libertate.

Asistența medicală de urgență se asigura la nivelul cabinetului medical, în limitele competenței, în caz că aceasta era depășită, se apela serviciul 112.

Persoanele private de libertate beneficiau de asistență medicală de specialitate la cerere, în unitate medicală specializată, în baza unei programări, efectuată în funcție de gravitatea afecțiunii pe care o prezentau.

g) asigurarea dreptului la asistență psihosocială

Asistența psihologică la secția exterioară era asigurată de către un ofițer psiholog, o dată pe săptămână, în program de lucru 8h/zi, în ziua de luni. În funcție de nevoi/situații de criză, ofițerul psiholog asigura intervenția specifică și în alte zile ale săptămânii, la dispoziția șefului ierarhic. Psihologul avea drept de liberă practică, fiind atestat profesional în specialitatea Psihologie clinică, în condițiile Legii nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România. Deși au fost solicitate informații despre participarea psihologului la cursuri de formare profesională continuă, acestea nu au fost oferite echipei de vizită.

La nivelul secției exterioare, psihologul își desfășura activitatea într-un birou plasat în spațiul administrativ, care era dotat cu logistica necesară (birou, scaune, calculator). La nivelul secției de deținere, activitățile directe cu persoanele private de libertate se desfășurau în două cluburi de activități și în cabinetul psihologic, care întrunea condițiile privind confidențialitatea actului profesional și

securitatea emoțională a beneficiarilor. Până în luna aprilie 2021 a funcționat și un al treilea spațiu destinat pentru activitățile de grup în spațiul de deținere, care, pentru o perioadă de timp determinată, suplinea spațiul de cazare pentru persoanele private de libertate, până la renovarea unor camere de deținere.

Psihologul desfășura activități de convorbiri individuale, evaluare psihologică, consiliere psihologică, programe de asistență psihologică, activități psihologice de grup. Ședințele de consiliere psihologică individuală erau consemnate în Registrul Specialistului și în aplicația informatică PMSWeb. Deși era întocmit, **Registrul nu era înregistrat la secretariatul unității pe anul în curs și era un registru în care era consemnată asistența psihologică acordată de către psiholog pe toate secțiile de deținere, nu doar în secția exterioară de femei.** Pentru situațiile în care este delegat un alt psiholog care să asigure asistența psihologică în secția exterioară, cazuri de concediu medical ori de odihnă, centralizare a informațiilor doar pentru secția exterioară etc., **este necesar să fie înființat un Registru de evidență a actelor profesionale pentru secția exterioară femei, să fie păstrat aici, să fie numerotat și înregistrat pe anul în curs la secretariatul unității.**

Referitor la activitatea de evaluare psihologică, ofițerul psiholog realiza evaluările utilizând instrumentele standard de evaluare elaborate și aprobate la nivelul sistemului penitenciar, precum și ghidurile de interviu pentru evaluarea psihologică, ambele promovate prin decizii ale directorului general. Suplimentar, pentru cazurile în care erau indicatori ai psihopatologiei sau domeniile investigate necesitau clarificări și aprofundări, la nivelul penitenciarului au fost achiziționate probe și instrumente de evaluare psihologică avizate de Comitetul director al Colegiului Psihologilor din Romania, care puteau fi utilizate de către psihologii angajați: Interviul clinic structurat pentru tulburările clinice de personalitate de pe axa I a DSM (SCID-I); Interviul clinic structurat pentru tulburările clinice de personalitate de pe axa II a DSM (SCID-II); Inventarul Clinic Multiaxial Millon (Millon Clinical Multiaxial Inventory – III); Sistemul de Evaluare Clinică (SEC); State-Trait Anxiety Inventory (STAI); Inventarul de depresie Beck (BDI-II).

Cu privire la demersurile de asistență psihologică la nivelul secției exterioare, din cauza contextului epidemiologic creat de răspândirea infecției cu virusul SARS-CoV-2 și a măsurilor dispuse, au fost organizate mai puține activități de grup, cu un număr redus de persoane participante. În cadrul ședințelor de consiliere, în concordanță cu recomandările din planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică, accentul a fost pus pe intervenția în regim individual. Astfel, în

cursul anului 2020, psihologul a consiliat 35 de femei; iar în Programul de pregătire pentru liberare au fost incluse 20 de femei. În perioada ianuarie - iunie 2021, psihologul a desfășurat următoarele activități: consiliere psihologică - 15 femei; Proiect de activitate psihologică destinat persoanelor cu afecțiuni psihice - 5 femei; Protocol clinic pentru tulburări anxioase la femei - 10 femei.

În cadrul Penitenciarului Arad se implementa *Strategia de reducere a comportamentelor agresive*. Lunar, echipa multidisciplinară desemnată analiza evoluția conduitelor auto/heteroagresive și măsurile luate, formulând propuneri de modificare/ îmbunătățire a intervenției. Pe parcursul anului 2020, la nivelul secției exterioare a fost identificat riscul de adoptare a unor comportamente autolitice pentru o singură persoană private de libertate, care a fost monitorizată pe parcursul unei luni, ulterior fiind transferată la o altă unitate penitenciară pentru executarea pedepsei, demersul urmând a fi continuat în unitatea respectivă. În perioada ianuarie – iunie 2021 au fost luate în evidența echipei multidisciplinare două persoane private de libertate, care au prezentat risc de adoptare a unor comportamente autolitice ori risc de suicid. Acestea au beneficiat pe tot parcursul traseului execuțional de intervenție individuală de specialitate (consiliere psihologică).

Majoritatea persoanelor private de libertate avea întocmit propriul Dosar de educație și asistență psihosocială, care cuprindea mai multe documente ce trebuiau să fie completate de psiholog (Fișa psihologică – Concluziile evaluării inițiale; Fișa psihologică – Evaluare periodică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică; Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică revizuit; Desfășurarea intervenției educaționale/psihosociale). **Au fost verificate mai multe dosare, unele persoane private de libertate nu aveau dosar întocmit, iar alte dosare erau completate doar parțial, nu erau întocmite Fișa psihologică, Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică etc., erau ne semnate sau nedatate.**

A fost consultată și Mapa Proiectului de activitate psihologică destinat persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice, finalizat la data efectuării vizitei, **lipseau diverse fișe din mapă, sau erau introduse fișe de lucru individuale necompletate de către persoanele private de libertate.**

Activitatea de evaluare socială era realizată de către specialistul asistent social, care utiliza instrumentele standard de evaluare elaborate la nivelul sistemului penitenciar, promovate prin decizii ale directorului general, precum și metode și tehnici de specialitate.

În cadrul Penitenciarului Arad erau angajați 4 ofițeri asistenți sociali (un ofițer asistent social era împuternicit în funcția de șef serviciu asistență psihosocială).

Asistenții sociali din Penitenciarul Arad erau înscrși în Registrul Național al Asistenților Sociali din România și dețineau avizul de exercitare a profesiei, treapta de competență principal.

Șeful serviciu asistență psihosocială, care a însoțit echipa de vizită la secția exterioară, a precizat că din cauza numărului mare de deținuți custodiați în penitenciar, la secția exterioară se efectua activitatea de asistență socială o dată pe săptămână.

Asistentul social din Penitenciarul Arad avea întocmit Registrul specialistului, unde erau consemnate activitățile desfășurate, registrul fiind comun pentru deținuții din Penitenciarul Arad și deținutele femei din Secția exterioară femei.

Documentele și actele întocmite de asistentul social erau în conformitate cu normele în vigoare. Activitățile cu deținutele la nivelul secției se desfășurau în două cluburi de activități și în cabinetul psihologic.

h) concluziile după interviurile cu persoanele private de libertate

Mai multe persoane private de libertate și-au manifestat dorința să fie intervievate de membrii echipei de vizită. Realizarea interviurilor s-a făcut cu respectarea regulilor și regulamentelor interne din penitenciar.

În cadrul interviurilor cu persoanele private de libertate au fost abordate mai multe subiecte, cu titlu de exemplu: modul în care le-au fost respectate drepturile pe perioada stării de urgență și a stării de alertă, respectarea normelor de igienă, calitatea hranei, sancțiunile disciplinare aplicate, relația cu personalul penitenciarului, cazuri de rele tratamente/tortură, violență etc.

Din interviurile efectuate a rezultat că persoanele private de libertate s-au declarat mulțumite de modul în care au fost tratate pe perioada pandemiei, de condițiile de detenție, de modul în care le-au fost respectate drepturile.

Mai multe persoane private de libertate au menționat că ar fi necesar ca în cadrul secției să se desfășoare diverse cursuri de calificare în muncă și ulterior să fie repartizate la muncă. Din discuțiile purtate cu conducerea penitenciarului a rezultat că au fost efectuate unele demersuri în acest sens, urmând ca în cel mai scurt timp să fie identificate oportunități atât pentru participarea la cursuri de calificare, cât și pentru repartizarea la muncă.

Echipa de vizită consideră necesar ca administrația locului de deținere să întreprindă demersurile necesare pentru identificarea posibilităților de a organiza mai multe cursuri de

inițiere, calificare, recalificare, perfecționare și specializare a deținuților, în conformitate cu prevederile art. 193, alin. (1) și alin. (4) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Conform situației prezentate de conducerea penitenciarului, la data de 23.06.2021, din 105 persoane private de libertate, erau selecționate pentru activități lucrative 24 la deservirea unității penitenciare.

Din informațiile furnizate de conducerea penitenciarului, unitatea s-a confruntat cu o situație dificilă în perioada pandemiei, în ceea ce privește posibilitatea încheierii unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice, în scopul participării persoanelor private de libertate la activități lucrative.

Totuși, echipa de vizită consideră necesar ca administrația locului de deținere să întreprindă demersurile necesare pentru încheierea unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice, în scopul participării persoanelor private de libertate la activități lucrative, în conformitate cu prevederile art. 173, alin. (1) din Hotărârea de Guvern nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013. De asemenea, trebuie avute în vedere și prevederile art. 173 alin. (5) din același regulament – *„munca prestată de deținuți urmărește menținerea și creșterea capacității acestora de a-și câștiga existența după liberare și realizarea unor venituri, care se pot folosi la îmbunătățirea condițiilor de detenție, dar și pentru susținerea acțiunilor de reintegrare socială a persoanelor condamnate”*. Totodată, Normele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) menționează la Regula 47 (extras din cel de-al 2-lea Raport general, pagina 18) că, *„un program de activități satisfăcător (muncă, educație, sport, etc.) are o importanță crucială pentru bunăstarea deținuților”*.

Câteva persoane private de libertate și-au manifestat dorința de a fi transferate în penitenciare aflate cât mai aproape de localitatea de domiciliu a acestora, justificând necesitatea de a putea fi vizitați de către familii. Membrii echipei de vizită au adus la cunoștință conducerii Penitenciarului Arad solicitarea persoanelor private de libertate pentru a fi analizată împreună cu conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Având în vedere aspectele constatate, în temeiul art. 43 alin. (1) și art. 47 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, **Avocatul Poporului**

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarul Arad-Secția exterioară de femei să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. gestionarea supraaglomerării constatate, în conformitate cu prevederile art. 1, alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministerului Justiției nr. 2772/C/2017 - aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate;
2. efectuarea cu celeritate a demersurilor necesare pentru folosirea și a celui de-al doilea spațiu de cazare, în scopul evitării supraaglomerării, ținând cont și de condițiile impuse de situația pandemică actuală;
3. efectuarea demersurilor necesare pentru încadrarea personalului pe funcțiile vacante;
4. identificarea posibilităților de a organiza mai multe cursuri de inițiere, calificare, recalificare, perfecționare și specializare a deținuților și efectuarea demersurilor necesare pentru încheierea unor contracte de prestări servicii cu persoane juridice, în scopul participării persoanelor private de libertate la activități lucrative;
5. înființarea unui Registru de evidență a actelor profesionale de către psiholog care să fie păstrat la nivelul secției exterioare, să fie numerotat și înregistrat pe anul în curs la secretariatul unității;
6. completarea Dosarelor individualizate de evaluare și intervenție educativă și terapeutică și a mapelor proiectelor de activitate cu documentele necesare;
7. asigurarea iluminatului de veghe în camerele de deținere și folosirea acestuia pe timpul nopții, în scopul asigurării supravegherii, potrivit prevederilor legale în vigoare;
8. dotarea corespunzătoare a camerelor cu mobilier adecvat pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale, înlocuirea paturilor vechi cu paturi noi prevăzute cu scărițe metalice fixate prin îmbinări nedemontabile între paturi și a saltelelor care prezentau un grad avansat de uzură;
8. efectuarea reparațiilor necesare la obiectele sanitare (dușuri), igienizarea grupurilor sanitare și asigurarea intimității la utilizarea acestora;
9. urgentarea remedierii defecțiunilor existente în vederea respectării programului de apă caldă în camerele E2.11; E2.12; E2.13;
10. amenajarea a cel puțin unei camere de cazare cu grup sanitar dotat corespunzător pentru persoanele cu dizabilități, în conformitate cu prevederile legale în vigoare;

11. repararea infochioșcului defect, astfel încât persoanele private de libertate să poată consulta documentele și informațiile de interes la ambele puncte de informare;
12. montarea camerelor video în secție, cu respectarea prevederilor art. 8 alin. (1) din Ordinul nr. 4800/C/2018 din 27 noiembrie 2018 pentru aprobarea Regulamentului privind siguranța locurilor de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor;
13. analizarea posibilității de a se asigura asistența medicală permanentă în cadrul secției exterioare, ținând cont de capacitatea maximă de cazare;
14. aplicarea parafei medicului în Registrul de consultații, Fișele medicale și Registrul de leziuni traumatiche și semnarea de către persoanele private de libertate în Registrul de consultații sau în Registrul de bolnavi cronici pentru primirea medicamentelor;
15. achiziționarea și utilizarea tipizatorilor (registre) folosite la cabinetul medical, în conformitate cu cele prevăzute de Normele Ministerului Sănătății;

